

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสมาชิกภาพของนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของนายสิทธิชัย กิตติเนศวร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายกและคณะ รวม ๕๕ คน เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายกสิ้นสุดลง เนื่องจากใช้วุฒิการศึกษาที่เป็นโมฆะในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ประเด็นเบื้องต้นมีว่า ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องดังกล่าว และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัย หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๕๕ คน คิดเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ได้เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายกสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๘ (๔) กรณีต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องดังกล่าวมาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

สำหรับที่ผู้ร้องอ้างบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๑๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๓๑๕ วรรคสองได้รับรองสถานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยกำหนดเงื่อนไขในการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมกันทั้งหมดไว้ ๓ กรณี แต่ไม่ได้หมายความว่า จะนำเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเฉพาะตัวตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับไม่ได้ ดังนั้น เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของผู้ร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยคำร้องนี้ได้ แต่การที่บทเฉพาะกาลมาตรา ๓๑๕ วรรคสองและวรรคสี่ไม่ให้นำคุณสมบัติเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาที่ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีตามมาตรา ๑๐๗ (๓) มาใช้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งมาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจนำวุฒิการศึกษาตามมาตรา ๑๐๗ (๓) มาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องได้ แต่ตามคำร้องปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีบิดาเป็นคนต่างด้าวได้ใช้วุฒิปริญญาตรีซึ่งเป็นคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๑ (๑) ประกอบกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๙ (๒) ในการสมัครรับเลือกตั้งจนได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองสถานะมาได้ เมื่อมีการร้องขอให้วินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพตามมาตรา ๙๖ ซึ่งเป็นอำนาจวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจนำคุณสมบัติเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา

ที่ผู้ถูกร้องใช้ในการสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการสิ้นสุดสมาชิกภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๙๖ ประกอบมาตรา ๓๑๕ วรรคสอง ได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่

ระหว่างการพิจารณาปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า การลาออกดังกล่าวแม้ว่าจะมีผลให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๓) ก็ตาม แต่ก็มีได้มีผลกระทบต่อการประเด็นการพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ เพราะไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญยุติการพิจารณาวินิจฉัย ประกอบกับกรณีนี้ผู้ร้องมิได้ขอถอนคำร้องกรณีจึงเป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัยถึงความถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ของคุณสมบัติเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาในการสมัครรับเลือกตั้ง อันนำไปสู่การวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องว่าสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ต่อไปได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะใช้วุฒิปริญญาตรีในการสมัครรับเลือกตั้ง แต่การพิจารณาความถูกต้องของปริญญาตรีก็จำเป็นต้องพิจารณาความถูกต้องของการศึกษาทุกระดับก่อนปริญญาตรี เพราะความถูกต้องของการศึกษาแต่ละระดับมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีบิดาเป็นคนต่างด้าวจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ดโดยมีใบสุทธิเป็นหลักฐานที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับกันของคู่กรณี ส่วนการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ถูกร้องไม่สามารถนำเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาของตนมาแสดงได้ ประกอบกับพยานบุคคลจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนก็ได้ยืนยันว่าผู้ถูกร้องอ้างว่าจบมัธยมศึกษาตอนปลายจากการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ตรวจสอบไม่พบรายชื่อของผู้ถูกร้องเป็นผู้เข้าศึกษาและจบการศึกษานอกโรงเรียน ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ไม่สามารถเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ได้ เพราะเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติในการเข้าเรียนในระดับนั้น ๆ ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจใช้คุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๙ (๑) ซึ่งบัญญัติให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีบิดาเป็นคนต่างด้าวจะต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการฯ หรือตามแผนการศึกษาของชาติฯ ในการสมัครรับเลือกตั้งได้

อนึ่ง แม้ผู้ถูกร้องจะนำเอกสารใบ รบ. ปวท. ซึ่งเป็นเอกสารต้นฉบับของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคของโรงเรียนเทคนิคมาตุลาเคราะห์บริหารธุรกิจต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาคำเบิกความของพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะของหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำแบบพิมพ์ รบ. ปวท. คือองค์การค้ำของครุสภา ซึ่งเบิกความยืนยันว่าใบ รบ. ปวท. ชุดที่ ๑๕๕๔ เลขที่ สข^๑ ๐๑๒๔๓๐ ของผู้ถูกร้องไม่มีในสารบบการจัดพิมพ์ขององค์การค้ำของครุสภา ประกอบกับพยานหลักฐานที่ผู้ถูกร้องอ้างต่อศาลก็มีความผิดปกติหลายประการ พยานหลักฐานจึงรับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้อง

จบการศึกษาระดับ ปวท. จากโรงเรียนเทคนิคมรดาอนุเคราะห์บริหารธุรกิจ การที่ผู้ถูกร้องนำใบ รบ. ปวท. ที่ไม่ถูกต้องไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยศรีปทุม ซึ่งปริญญาตรีดังกล่าวรับโอนหน่วยกิตบางส่วนจากการศึกษาระดับ ปวท. ที่ไม่ถูกต้องไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีย่อมจะไม่ถูกต้องด้วย ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยศรีปทุมได้ จึงไม่อาจใช้คุณสมบัติการจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในประเทศตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๙ (๒) สมัครรับเลือกตั้งได้

เมื่อพยานหลักฐานรับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องซึ่งมีบิดาเป็นคนต่างด้าวมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๙ (๑) หรือ (๒) ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๑๑ (๑) ทำให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งทั้งใน พ.ศ. ๒๕๓๘ และ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ถูกต้องสมบูรณ์มาตั้งแต่นั้น ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยชอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๑๕ วรรคสอง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๙๖ เพราะขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ด้วยเหตุเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ส่วนคำขออื่นให้ยก เพราะไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวน์ สายเชื้อ นายโกเมน ภัทรภิรมย์ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายชัยอนันต์ สมุทวณิช นายประเสริฐ นาสกุล นายปรีชา เฉลิมวณิช นายมงคล สระภูณ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๑๑๑ ก วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒